

Nr 108.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning, m. m.; given Stockholms slott den 19 februari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogat förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås i fråga om riksbankens sedelutgivning, att vissa undantagsbestämmelser från lagen för Sveriges riksbank skall gälla jämväl för tiden den 1 juli 1954—den 30 juni 1955. Enligt vid propositionen fogat lagförslag må riksbanken utgiva sedlar till belopp av högst 5 500 miljoner kronor. Det nuvarande maximibeloppet utgör 5 100 miljoner kronor.

Vidare föreslås, att riksdagen måtte medgiva att riksbanken även för tiden från och med den 1 juli 1954 till och med den 30 juni 1955 må vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse.

F ö r s l a g

till

L a g**med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning.**

Härigenom förordnas, att under tiden från och med den 1 juli 1954 till och med den 30 juni 1955 skola, i stället för vad i 9 § och 11 § första stycket lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank finnes stadgat, följande särskilda bestämmelser lända till efterrättelse.

1 §.

Riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst femtusenfemhundra miljoner kronor.

2 §.

Därest så med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt må Konungen, under tid då riksdagen ej håller session, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd med fullmäktige i riksgäldskon-toret medgiva riksbanken att utgiva sedlar till ett belopp av ytterligare högst sjuhundra miljoner kronor. Dylikt av Konungen lämnat medgivande skall, därest detsamma icke godkännes av riksdagen inom tjugu dagar från början av nästföljande session, efter utgången av nämnda tid upphöra att gälla.

3 §.

Som riksbankens metalliska kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt guldmünt och omyntat guld.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 feb-
ruari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning, m. m.* samt anför därvid följande.

I skrivelse den 27 januari 1954 har *utredningen om regleringen av riksbankens sedelutgivningsrätt på längre sikt* hemställt, att maximigränsen för sedelomloppet för tiden från och med den 1 juli 1954 till och med den 30 juni 1955 måtte bestämmas till 5,5 miljarder kronor. Häröver har, efter remiss, yttranden avgivits av *fullmäktige i riksbanken* samt *fullmäktige i riksgäldskontoret*.

Fullmäktige i riksbanken har vidare i skrivelse den 14 januari 1954 hemställt om fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

Lagstiftningen rörande riksbankens sedelutgivning.

Jämlikt 9 § första stycket lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank (*riksbankslagen*) äger riksbanken utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa beräknad enligt 11 §, samt därutöver till ett belopp av 350 miljoner kronor. Enligt 9 § andra stycket kan riksbanken under vissa förutsättningar erhålla bemyndigande att utgiva sedlar till ett belopp av ytterligare högst 350 miljoner kronor. Så snart ske kan skall dock den utelöpande sedelmängden nedbringas med ett belopp motsvarande vad som utgivits med stöd av sådant bemyndigande.

Enligt 10 § skall den del av bankens utelöpande sedlar, som överstiger bankens metalliska kassa, motsvaras av vissa i sistnämnda paragraf angivna tillgångar, den s. k. supplementära sedeltäckningen, nämligen

- a) lätt säljbara statspapper;

b) allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer ävensom sådana andra inhemska obligationer, som noteras å utländsk börs;

c) på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld, som icke enligt 11 § inräknas i metalliska kassan;

d) växlar, betalbara inom eller utom riket;

e) hos bank eller bankir på utrikes ort i räkning innestående, inom sex månader till betalning förfallna medel, efter avdrag av riksbankens skuld i dylik räkning;

f) medel, utlånade på bestämd tid av högst tre månader eller med högst samma uppsägningstid mot säkerhet av sådana statspapper och obligationer, som omförmälas under a) och b), samt, intill ett belopp av etthundra miljoner kronor, mot annan säkerhet.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall enligt 11 § första stycket räknas allt riksbankens guld inom landet samt dessutom, intill ett belopp motsvarande femton procent av hela metalliska kassan, banken tillhörigt, på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guld. I 11 § andra stycket stadgas, att metalliska kassan ej må bibehållas vid lägre belopp än 150 miljoner kronor.

I syfte att skapa den större elasticitet i penningssystemet, som förhållandena påkallade, har de enligt riksbankslagen gällande bestämmelserna temporärt modifierats med stöd av *lagen den 22 december 1939 (nr 895) angående rätt för Konungen att meddela särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning och bankrörelse m. m.* Denna lag gällde ursprungligen till och med den 31 mars 1940 men erhöll därefter fortsatt giltighet, sista gången genom lag den 16 maj 1947 (nr 194), enligt vilken giltighetstiden utsträcktes till och med den 30 juni 1948. Lagen i fråga utgjorde ett led i krigsårens beredskapslagstiftning och hade karaktären av en fullmaktslag, tillämplig vid krig eller krigsfara, vari riket befann sig, eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden.

De modifierade bestämmelser, som meddelats med stöd av 1939 års lag, innebar följande.

Genom *kungörelsen den 31 januari 1940 (nr 54) med viss bestämmelse angående riksbankens metalliska kassa* sattes stadgandet i 11 § första stycket riksbankslagen angående metalliska kassan temporärt ur kraft. I sagda kungörelse förordnades, att såsom riksbankens metalliska kassa skulle räknas *allt* riksbanken tillhörigt guld. De i riksbankslagen givna begränsningarna för sedelutgivningsrätten, vilka sammanhänge med guldets placering, hade nämligen ansetts lägga hinder i vägen för en sådan fördelning av riksbankens guldbehållning, som ur säkerhetssynpunkter varit mest betryggande.

Vidare utfärdades bestämmelser, varigenom ökning medgavs av det belopp, varmed sedelutgivningen jämlikt 9 § första stycket riksbankslagen

finge överstiga dubbla summan av metalliska kassan. Genom *kungörelsen den 14 februari 1947 (nr 31) med viss bestämmelse angående riksbankens sedelutgivning* ökades sålunda nämnda belopp från 350 till 1 400 miljoner kronor. Genom *kungörelsen den 20 juni 1947 (nr 251) med viss bestämmelse angående riksbankens sedelutgivning* ökades beloppet till 2 500 miljoner kronor.

1939 års fullmaktslag, som upphörde att gälla med utgången av juni månad 1948, ersattes med *lagen den 28 maj 1948 (nr 248) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning*.

I sistnämnda lag stadgades, att under tiden från och med den 1 juli 1948 till och med den 30 juni 1949 skulle, i stället för vad i 9 § och 11 § första stycket riksbankslagen funnes stadgat, följande särskilda bestämmelser lända till efterrättelse, nämligen att riksbanken finge utgiva sedlar till ett belopp av högst 3 200 miljoner kronor (1 §), att därest så med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövades nödigt Konungen finge, om riksdagen ej vore samlad, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken att utgiva sedlar till ett belopp av ytterligare högst 700 miljoner kronor, att dylikt av Konungen lämnat medgivande skulle, därest detsamma icke godkändes av riksdagen inom tjugu dagar från det riksdagen åter sammanträtt, efter utgången av nämnda tid upphöra att gälla (2 §), samt att som riksbankens metalliska kassa skulle räknas allt riksbanken tillhörigt guldmynt och omyntat guld (3 §).

1948 års lag, som enligt vad förut anförts gällde för tiden till och med den 30 juni 1949, ersattes i sin tur med *lagen den 3 juni 1949 (nr 315) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning*. I denna lag stadgades att under tiden från och med den 1 juli 1949 till och med den 30 juni 1950 skulle — i stället för vad i 9 § och 11 § första stycket riksbankslagen funnes stadgat — lända till efterrättelse vissa särskilda bestämmelser, vilka överensstämde med motsvarande bestämmelser i 1948 års lag, dock med den ändringen att maximibeloppet för riksbankens sedelutgivning i 1949 års lag fastställdes till 3 500 miljoner kronor. Genom lag den 2 juni 1950 (nr 257) förordnades, att vad i 1949 års lag förordnats med avseende å tiden från och med den 1 juli 1949 till och med den 30 juni 1950 skulle äga tillämpning jämväl med avseende å tiden från och med den 1 juli 1950 till och med den 30 juni 1951.

1949 års lag ersattes återigen i sin tur av *lagen den 8 juni 1951 (nr 388) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning*. I denna lag stadgades att under tiden från och med den 1 juli 1951 till och med den 30 juni 1952 skulle — i stället för vad i 9 § och 11 § första stycket riksbankslagen funnes stadgat — lända till efterrättelse vissa särskilda bestämmelser, vilka överensstämde med motsvarande bestämmelser i 1948 och 1949 års lagar, dock med den ändringen att maximibeloppet för riksbankens

sedelutgivning i 1951 års lag fastställdes till 4 100 miljoner kronor. Genom lag den 14 december 1951, nr 759, ändrades 1 § i 1951 års lag såtillvida, att riksbanken erhöll rätt att utgiva sedlar till ett belopp av högst 4 400 miljoner kronor. 1951 års lag har sedermera ersatts av en den 6 juni 1952 (nr 375) utfärdad lag. Jag återkommer till innehållet däri i det följande.

Jag torde i detta sammanhang få erinra om att fullmäktige i riksbanken i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 februari 1951 hemställde, att Kungl. Maj:t genom proposition måtte underställa riksdagen förslag till ny riksbankslag i huvudsaklig överensstämmelse med ett av 1949 års riksbankslagskommitté utarbetat förslag. Förslaget innebar, förutom en huvudsakligen formell omarbetning av riksbankslagen, att ändrade grunder för sedelutgivningsrätten skulle införas. Sålunda skulle någon övre gräns för sedelutgivningen icke fastställas. Ej heller i övrigt skulle några »spärrar» för sedelutgivningen föreligga utöver den begränsning, som innefattades i de speciella stadgandena om de tillgångar riksbanken genom sina rörelsegrenar ägde förvärva och den bestämmelse som närmare kvalificerade vissa av dessa tillgångar som täckningsgilla samt en allmän bestämmelse om att riksbanken i all sin verksamhet hade att verka för uppnåendet av de penning- och valutapolitiska direktiv som uppställdes av riksdagen. Förslaget mötte, såvitt gällde sedelutgivningsrätten, invändningar såväl hos reservanter bland bankofullmäktige som hos remissinstanserna. I proposition nr 181 till 1951 års riksdag förklarade jag mig icke beredd att för det dåvarande taga slutlig ståndpunkt till frågan, hur sedelutgivningsrätten på längre sikt borde regleras. Jag anmälde sålunda min avsikt att taga spörsmålet under närmare övervägande, varvid det måhända kunde visa sig lämpligt att tillkalla särskilda sakkunniga för att göra ytterligare utredningar i ämnet. I avvaktan på resultatet av erforderliga överväganden rörande sedelutgivningsrätten föreslog jag — med viss ändring av maximigränsen för sedelutgivningsrätten — en förlängning av den dittillsvarande provisoriska lagstiftningen intill utgången av juni månad 1952; förenämnda lag den 8 juni 1951, nr 388, utfärdades i enlighet härmed. Sedan jag sedermera den 9 november 1951 erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla högst fem utredningsmän med uppdrag att verkställa den ifrågasatta utredningen om regleringen av riksbankens sedelutgivningsrätt på längre sikt tillkallade jag den 13 i samma månad presidenten i kammarrätten N. J. E. Quensel, ordförande, riksbankschefen M. H. Lemne, professorn E. R. Lindahl, verkställande direktören i Svenska sparbanksföreningen O. E. Sahlin samt bankdirektören J. Wallenberg med uppdrag att verkställa ifrågavarande utredning. I direktiven för utredningen anförde jag bland annat följande.

Det av 1949 års riksbankslagskommitté framlagda förslaget — innebärande bl. a. att det nuvarande systemet med ett fixerat maximum skall frångås och att även i övrigt »spärrar» i hävdvunnen mening kunna undvaras — bör allsidigt prövas. Härvid bör närmare utredas sedelutgivningens samband med penningpolitiska och andra ekonomiska förhållanden. Vidare bör under utredningen uppmärksamhet ägnas åt frågan om den sannolika

psykologiska effekten av att lagstadgade spärrar för sedelutgivningsrätten slopas. Om övervägandena leda till att sådana spärrar icke lämpligen kunna avvaras, bör undersökas om det nuvarande systemet — hittills betraktat som ett provisorium — bör bibehållas, eventuellt med vissa modifikationer, eller om spärrar av annan art böra uppställas.

Sedan utredningen funnit sig icke kunna framlägga förslag om definitiv lagstiftning i frågan inom sådan tid, att härav föranlett förslag kunde föreläggas 1952 års riksdag hemställde utredningen i skrivelse den 20 februari 1952 om förlängning av den provisoriska lagen för tiden intill utgången av juni månad 1953; dock att maximibeloppet för sedelutgivningen föreslogs höjt från 4 400 miljoner till 4 800 miljoner kronor.

I prop. nr 186/1952 förelades riksdagen förslag i överensstämmelse härmed. Propositionen bifölls av riksdagen och lagen i ämnet utfärdades *den 6 juni 1952 (nr 375)*. Denna lag ersatte alltså lagen den 8 juni 1951 (nr 388). Genom lag den 5 juni 1953 (nr 309) förordnades att 1952 års lag skulle äga tillämpning jämväl med avseende å tiden från och med den 1 juli 1953 till och med den 30 juni 1954. Genom lag den 11 december 1953 (nr 704) ändrades 1 § i 1952 års lag såtillvida, att riksbanken erhöll rätt att utgiva sedlar till ett belopp av högst 5 100 miljoner kronor.

I sin förut omnämnda skrivelse den 27 januari 1954 har *utredningen om regleringen av riksbankens sedelutgivningsrätt på längre sikt* framhållit att utredningen ännu ej vore i tillfälle att framlägga förslag till definitiv lagstiftning i ämnet. Frågan om sedelutgivningsrätten och vad därmed ägde samband hade nämligen visat sig kräva omfattande utredningar och överväganden. Utredningsmännen avsåge emellertid att senare under nu löpan- de år inkomma med slutliga förslag.

Utredningsmännen har erinrat om vad som anfördes i utredningsmännens skrivelse till mig den 20 februari 1952 med förslag till nu gällande provisoriska lagstiftning. I sagda skrivelse uttalades bland annat följande.

En spärr för sedelutgivningen, liksom varje annan laglig begränsning av riksbankens befogenheter, får en rimlig mening endast om den uppfattas som ett bindande direktiv för bankens verksamhet under det kommande året. Detta innebär, att de övriga direktiv, som riksdagen kan meddela för riksbankens verksamhet, måste stå i överensstämmelse med lagstiftningen om sedelutgivningsrätten. I annat fall blir sedelspärren en formalitet, som inte ens i psykologiskt avseende fyller någon uppgift. Allmänhetens förtroende för penningvärdet torde inte bli större, om man har spärregler, som vid varje förekommande behov ändras, än om dylika regler helt saknas.

Riksbanken bör därför ej räkna med möjligheten att det en gång fastställda maximibeloppet för sedelmängden kommer att höjas, så snart sedelomloppet under budgetåret skulle visa en tendens att överskrida maximigränsen. Riksbanken bör i stället, i enlighet med beslutet om sedelutgivningsrätten och övriga direktiv, i god tid inrikta sin politik så, att frågan om en höjning av gränsen för sedelomloppet ej blir aktuell under året genom sådana anspråk på sedelutgivningen, som ha sin grund i en försämring av penningvärdet.

En sedelsparr får däremot icke utgöra en anledning för riksbanken att underlåta att tillgodose de faktiska anspråk på sedlar, som göra sig gällande vid varje tidpunkt. Det är i regel ej heller något skäl att motverka en sådan förändring av betalnings- och kassahållningsvanorna, som utan att vara av inflationistisk natur medför en ökning av det totala sedelbehovet.

Utredningsmännen har vidare erinrat om att de i sagda skrivelse intagit vissa sifferuppgifter rörande sedelomloppet och sedelutgivningsrätten under åren 1931—1951. Utredningsmännen har i nu förevarande sammanhang inskränkt sig till att i sin skrivelse intaga i stort sett motsvarande uppgifter för åren 1948—1953 (uppgifterna, som sammanställts i en i skrivelsen intagen tabell, har såsom *Bilaga* fogats vid detta protokoll).

Utredningsmännen har uttalat att beloppet utelöpande sedlar, såsom av tabellen framginge, visade en betydligt lägre procentuell stegring under år 1953 än under åren 1951 och 1952. Från årets början och fram till mitten av mars låg beloppet utelöpande sedlar ännu cirka 12 % över motsvarande belopp 1952, men därefter sjönk ökningsprocenten i förhållande till föregående år successivt fram till utgången av juli. Under årets sista fem månader varierade den procentuella ökningen enligt riksbankens rapporter mellan 4,5 och 5,7 %. Den obegagnade sedelutgivningsrätten uppgick den 23 december 1953 till 181 miljoner kronor, motsvarande cirka 3,7 % av beloppet utelöpande sedlar vid nämnda tidpunkt.

Den marginal för ökning av sedelomloppet, som föreläge inom ramen för det nu gällande maximibeloppet för sedelutgivningsrätten, finge enligt utredningsmännens uppfattning bedömas såsom otillräcklig. Erfarenheten från år 1953 gäve nämligen vid handen, att sedelomloppet växte något starkare än den totala produktionen inom landet även vid i stort sett oförändrade priser. Under sagda år steg nämligen inkomsterna för enskilda personer med genomsnittligt drygt 3 % enligt riksräkenskapsverkets beräkningar, medan som tidigare nämnts sedelomloppet mot årets slut låg omkring 5,5 % högre än vid motsvarande tid år 1952. Enligt nationalbudgetdelegationens beräkningar skulle man under år 1954 ha att räkna med en något större ökning av den totala produktionen inom landet än under år 1953. Eftersom hittills ingångna kollektivavtal gäve anledning förutsätta i stort sett oförändrad lönenivå och några större förskjutningar i prisnivån icke heller syntes vara att förutse, hade man mot bakgrund av erfarenheterna från 1953 anledning utgå från att sedelomloppet under innevarande år i allmänhet komme att ligga 5 à 6 % högre än under år 1953. Ett maximum för sedelomloppet av 5,2 miljarder kronor, vilket lämnade rum för en ökning av detsamma med 5,7 % utöver det högsta beloppet utelöpande sedlar under år 1953, borde därför med nu angivna utgångspunkter vara tillräckligt.

Utredningsmännen ansåge, att till sistnämnda belopp 5,2 miljarder kronor borde läggas en viss reserv för att möta eventuella öknningar i sedelbehovet, som sammanhängde med ändrade betalnings- och kassahållningsvanor eller med sådan ökning av produktionen och omsättningen, som ej kunde hänföras till en försämring av penningvärdet. Hur stor denna reserv

borde vara, vore en bedömningsfråga. Enligt utredningsmännens mening borde ett belopp om 300 miljoner kronor ge möjlighet för riksbanken att tillgodose de behov, som avsåges med denna reserv.

Fullmäktige i riksbanken har i sitt utlåtande över utredningens skrivelse uttalat, att fullmäktige icke ansåge sig nu böra upptaga någon principiell diskussion rörande sedelutgivningsrätten utan finge detta ske vid ställningstagandet till det slutliga förslaget i ärendet, som utredningsmännen hade för avsikt att inkomma med senare i år. I avvaktan på nämnda förslag hade fullmäktige intet att erinra mot det i skrivelsen framlagda förslaget.

Fullmäktige i riksgäldskontoret, som med tillfredsställelse erfarit att kommittén avsåge att under innevarande år avgiva slutligt förslag beträffande riksbankens sedelutgivningsrätt, har uttalat, att fullmäktige på av kommittén anförda skäl icke funnit anledning till erinran mot kommitténs ifrågavarande förslag. Mot fullmäktiges beslut har reservation anförts av herr *Birke*.

Departementschefen. Enligt lagen den 6 juni 1952 (nr 375) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning gäller — i stället för vad i 1934 års riksbankslag är i motsvarande hänseende stadgat — särskilda föreskrifter i fråga om riksbankens rätt att utgiva sedlar. Dessa innebär att riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp som numera, sedan bestämmelserna ändrats under hösten 1953, uppgår till 5 100 miljoner kronor. 1952 års lag, som efter förlängning genom lagen den 5 juni 1953, nr 309, gäller till utgången av juni 1954, tillkom som ett provisorium i avvaktan på att en mera definitiv reglering av sedelutgivningsrätten på längre sikt kommer till stånd som ett resultat av den pågående utredningen i ämnet.

Enligt vad utredningsmännen numera meddelat har de för avsikt att senare under nu löpande år inkomma med slutliga förslag. Dessa förslag kan emellertid icke förväntas föreligga i sådan tid, att förslag till definitiv lagstiftning kan föreläggas innevarande års riksdag. Med hänsyn härtill torde den provisoriska lagstiftningen i ämnet böra förlängas, lämpligen under den tid utredningsmännen förordat, eller den 1 juli 1954—den 30 juni 1955.

Av vad utredningsmännen anfört får anses framgå att behov av en viss utvidgning av sedelutgivningsrätten föreligger. Mot förslaget att höja beloppet med 400 miljoner kronor har jag i likhet med fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret icke någon erinran.

Bestämmelserna rörande riksbankens sedelutgivning under tiden den 1 juli 1954—den 30 juni 1955 torde böra upptagas i en ny lag, vilken — med den jämkning som föranledes av det nyss sagda — bör utformas i överensstämmelse med 1952 års lag i ämnet.

Fråga om fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa sedlar med guld.

Genom kungörelsen den 5 juni 1953, nr 310, har riksbanken för tiden till och med den 30 juni 1954 medgivits befrielse från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill gåve anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

I sin förut omnämnda skrivelse den 14 januari 1954 har *fullmäktige i riksbanken* erinrat om att frågan om riksbankens sedelutgivningsrätt på längre sikt vore föremål för utredning genom särskilda utredningsmän. Då giltighetstiden för den provisoriska lagen om riksbankens sedelutgivningsrätt utlöpte den 30 juni 1954, förutsatte fullmäktige att utredningsmännen komma att föreslå regler för sedelutgivningsrätten för tiden därefter. Oberoende av om förslaget komme att avse en ytterligare förlängning av provisoriet eller en definitiv reglering, borde, så länge stadgandet i § 72 rege- ringsformen om guldinlösningsskyldigheten kvarstode i nuvarande lydelse, fortsatt befrielse från densamma medgivas, förslagsvis för ytterligare ett år.

Departementschefen. I enlighet med bankofullmäktiges förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att riksbanken må för tiden från och med den 1 juli 1954 till och med den 30 juni 1955 vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill ger anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

Departementschefens hemställan.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till *lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning*.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga nyssnämnda lagförslag,

dels ock medgiva, att riksbanken må för tiden från och med den 1 juli 1954 till och med den 30 juni 1955 vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill ger anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Karl-Ingmar Edstrand.

Bilaga.

**Uppgifter angående sedelomloppet och sedelutgivningsrätten
under åren 1948—1953.**

År	Utelöpande sedelmängd		Max. under året		Max. i % av medeltalet	Sedelutgivningsrätt		Procentuell ökning i förh. t. föregående år av	
	i medeltal milj. kr.	ultimo dec. milj. kr.	milj. kr.	registrerat den		under tiden	milj. kr.	genomsnittliga sedelmängden	sedelmängdens max.
1948	2 834	3 113	3 113	31/12	110	1/7 — 31/12	3 200	7	8
1949	3 015	3 287	3 287	31/12	109	1/1 — 30/6	3 200	6	6
1950	3 200	3 513	3 513	31/12	110	1/7 — 31/12	3 500		
1951	3 568	4 090	4 119	22/12	115	1/1 — 30/6	3 500	12	17
						31/7 — 19/12	4 100		
1952	4 106	4 577	4 663	23/12	114	20/12 — 31/12	4 400	15	13
						1/1 — 30/6	4 400		
1953	4 395	4 835	4 919	23/12	112	1/7 — 31/12	4 800	7	5.5
						1/1 — 15/12	4 800		
						16/12 — 31/12	5 100		